

عنوان مقاله:

بررسی فعالیت های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی خانواده آقابزرگ طهرانی در مشهد دوره قاجار و پهلوی

محل انتشار:

پژوهشنامه مطالعات اسنادی و آرشیوی، دوره 5، شماره 1 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 27

نویسنده:

علی نجف زاده - دانشجوی دکتری، گروه تاریخ، دانشکده ادبیات، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران

خلاصه مقاله:

مشهد از اواسط دوره قاجار به خاطر ارتقای موقعیت تجاری داخلی و خارجی به شهری مهاجرپذیر تبدیل شد که تجار قفقازی، آذربایجانی، یزدی، اصفهانی و تهرانی روانه این شهر شدند، چنانکه بزرگ ترین تجار و ملک‌التجارهای مشهد از مهاجران بودند. یکی از این مهاجران آقابزرگ تاجر طهرانی بود که در ۱۲۹۱ق. وارد مشهد و دو نسل بعد این خانواده، تجارتخانه طهرانی را اداره کردند. حاجی آقابزرگ، حاج عبدالحسین، میرزا محمد دانش بزرگ‌نیا و علی صدراالتجار رجال مهم این خانواده از چهره‌های اثرگذار اقتصادی مشهد بودند که به مدت هفتاد سال در حوزه‌های مختلف فعالیت داشتند. این پژوهش درصدد است نشان دهد خانواده طهرانی در چه حوزه‌های اقتصادی فعالیت و چه نقشی و جایگاه اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در این مشهد داشتند؟ یافته‌ها حاکی از آن است که خانواده طهرانی فعالیت خود را در خراسان از اجاره معادن فیروزه شروع و سپس به ملاکی گرایش پیدا کردند. همچنین به تجارت خارجی و صادرات تریاک مشغول بودند و در دوره پهلوی به اجاره‌داری مستغلات شهری و تولید کمپوت پرداختند. در این بین، به واسطه اجاره‌داری، در ارتباط با آستان قدس رضوی و تحولات آن بودند، اما بعد از واقعه گوه‌رشاد بخش مهمی از املاکشان را فروختند و به تهران کوچ کردند. نسل جدید این خانواده علاوه بر فعالیت سیاسی، با پشتوانه مالی وارد حوزه فرهنگی نظیر انتشار نشریه و آموزش نوین شدند. این پژوهش با تکیه بر اسناد آستان قدس ضوی، اسناد ملی و وزارت امور خارجه به شکل توصیفی-تحلیلی سامان یافته است.

کلمات کلیدی:

مشهد، آقابزرگ طهرانی، عبدالحسین طهرانی، بزرگ‌نیا، صدراالتجار

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1509365>

